

ADVIES Nr. 2.078

Zitting van dinsdag 27 februari 2018

Elektronische ecocheques - Follow-up en monitoring - Ecocheques - Follow-up van advies
nr. 2.029 en nr. 2.033 - Evaluatie van de lijst

x x x

2.971

A D V I E S Nr. 2.078

Onderwerp: Elektronische ecocheques - Follow-up en monitoring - Ecocheques - Follow-up van advies nr. 2.029 en nr. 2.033 - Evaluatie van de lijst

In zijn advies nr. 2.029 van 24 maart 2017 spreekt de Raad zich uit over verschillende punten in verband met de ecocheques, achtereenvolgens:

- een drastische vereenvoudiging van de lijst van producten en diensten die met ecocheques aangekocht kunnen worden, zodat ze duidelijk, transparant en makkelijk toepasbaar wordt;
- de inachtneming van de lijst met ecologische producten en diensten op het terrein, voornamelijk door middel van een informatiecampagne en sensibilisering van de handelaars;
- de veralgemening van de elektronische ecocheques;

- overwegingen in verband met twee wetsvoorstellen die door de groep van Tien aan de Raad werden bezorgd.

Teneinde zijn verbintenis na te komen wat betreft de bovenvermelde drastische vereenvoudiging van de lijst van producten en diensten die met ecocheques aangekocht kunnen worden, heeft de Raad op 23 mei 2017 de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98 quinquies gesloten, die de bestaande door een nieuwe lijst vervangt.

Tegelijk met die collectieve arbeidsovereenkomst geeft de Raad in zijn advies nr. 2.033 van 23 mei 2017 toelichting over de drastische vereenvoudiging van de lijst die hij heeft doorgevoerd en die geleid heeft tot de nieuwe lijst.

Tijdens zijn voornoemde werkzaamheden heeft de Raad maatregelen tot omkadering en begeleiding van de nieuwe lijst opgesteld, alsook een nieuwe procedure voor de evaluatie van de lijst. Hij heeft er zich daarnaast toe verbonden de volledige en definitieve overgang naar elektronische ecocheques permanent te monitoren.

Op verzoek van het dagelijks bestuur werd de bespreking van die kwesties toevertrouwd aan een gemengde commissie Individuele Arbeidsverhoudingen - Sociale Zekerheid.

Tijdens zijn werkzaamheden heeft die commissie kunnen rekenen op de waardevolle medewerking van de uitgevers van de ecocheques en VIA (Voucher Issuers Association).

Op verslag van die commissie heeft de Raad op 27 februari 2018 het volgende eenparige advies uitgebracht.

x x x

ADVIES VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD

I. INLEIDING

A. Retroacta

1. De Raad herinnert eraan dat het stelsel van de ecocheques er kwam op initiatief van de sociale gesprekspartners via de goedkeuring van het interprofessioneel akkoord van 22 december 2008 voor de periode 2009-2010 en het sluiten van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98 van 20 februari 2009 betreffende de invoering van ecocheques.

Artikel 2 van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98 bepaalt dat “onder ecocheque wordt verstaan, het voordeel bij de aankoop van producten en diensten van ecologische aard die zijn opgenomen in de bij deze overeenkomst gevoegde lijst”. Artikel 4 van diezelfde overeenkomst legt een procedure vast voor de evaluatie van die lijst.

2. De Raad is dus regelmatig overgegaan tot een evaluatie van de lijst en desgevallend tot een aanpassing ervan (advies nr. 1.675 van 20 februari 2009, nr. 1.787 van 20 december 2011, nr. 1.928 van 24 maart 2015, nr. 2.029 van 24 maart 2017 en nr. 2.033 van 23 mei 2017 en collectieve arbeidsovereenkomsten nr. 98 bis tot quinquies). In 2010 heeft hij ook het eigenlijke stelsel van de ecocheques geëvalueerd (advies nr. 1.758 van 21 december 2010). Hij evalueert het stelsel van de ecocheques opnieuw in zijn voornoemd advies nr. 2.029.

In zijn voornoemd advies nr. 2.033 voert hij een oefening tot verbetering en vereenvoudiging van het stelsel van de ecocheques uit, die voornamelijk betrekking heeft op de lijst van producten die met ecocheques aangekocht kunnen worden en op de procedure om die lijst te evalueren. Daartoe werd de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98 quinquies aangenomen.

3. In zijn adviezen nr. 1.926 van 24 februari 2015, nr. 1.952 van 14 juli 2015 en nr. 2.029 van 24 maart 2017 spreekt de Raad zich uit over de elektronische ecocheques. In het bijzonder in zijn advies nr. 1.926 formuleert hij beschouwingen en concrete voorstellen over de voordelen van een definitieve en volledige overgang naar elektronische ecocheques, de voorwaarden voor een dergelijke overgang en een planning voor de invoering van een dergelijk stelsel.

In zijn advies nr. 2.029 herinnert de Raad aan de voorafgaande voorwaarden die moeten worden vervuld voor de definitieve en volledige overgang naar elektronische ecocheques en evalueert hij het stelsel van elektronische ecocheques. Hij formuleert daarbij vaststellingen betreffende de naleving van de voorwaarden voor de volledige en definitieve overgang naar elektronische ecocheques. Rekening houdend daarmee vindt de Raad dat moet worden geopteerd voor een veralgemening van de elektronische ecocheques en vraagt om alles in het werk te stellen om die volledige en definitieve overgang naar elektronische ecocheques vlot te laten verlopen. Hij spreekt zich ook uit over de datum van die overgang en over een overgangperiode. Tot slot verbindt hij er zich toe de volledige en definitieve overgang naar elektronische ecocheques permanent te monitoren.

B. Context

De Raad herinnert eraan dat hij zich in zijn advies nr. 2.029 van 24 maart 2017 uitsprekt over verschillende punten wat betreft de ecocheques, achtereenvolgens:

- een drastische vereenvoudiging van de lijst van producten en diensten die met ecocheques aangekocht kunnen worden, zodat ze duidelijk, transparant en makkelijk toepasbaar wordt;
- de inachtneming van de lijst met ecologische producten en diensten op het terrein, voornamelijk door middel van een informatiecampagne en sensibilisering van de handelaars;
- de veralgemening van de elektronische ecocheques;
- overwegingen in verband met twee wetsvoorstellen die door de groep van Tien aan de Raad werden bezorgd.

Teneinde zijn verbintenis na te komen wat betreft de bovenvermelde drastische vereenvoudiging van de lijst van producten en diensten die met ecocheques aangekocht kunnen worden, heeft de Raad op 23 mei 2017 de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98 quinquies gesloten, die de bestaande door een nieuwe lijst vervangt.

Tegelijk met die collectieve arbeidsovereenkomst geeft de Raad in zijn advies nr. 2.033 van 23 mei 2017 toelichting over de drastische vereenvoudiging van de lijst die hij heeft doorgevoerd en die geleid heeft tot de nieuwe lijst.

In zijn adviezen nrs. 2.029 en 2.033 heeft de Raad maatregelen tot omkadering en begeleiding van de nieuwe lijst opgesteld, alsook een nieuwe procedure voor de evaluatie van de lijst. De Raad heeft bovendien onderlijnd dat de handelaars en begunstigen van ecocheques correct geïnformeerd moeten worden over de inhoud en de draagwijdte van de nieuwe lijst, en dat op het terrein een nieuwe sensibiliseringscampagne gehouden moet worden betreffende de naleving ervan. Hij heeft er zich daarnaast toe verbonden de volledige en definitieve overgang naar elektronische ecocheques permanent te monitoren.

De Raad wenst in dit advies gevolg te geven aan die verbintenissen.

II. DE NIEUWE LIJST VAN PRODUCTEN EN DIENSTEN DIE MET ECOCHEQUES AANGEGKOCHT KUNNEN WORDEN

A. Evaluatie van de verbetering van de procedure voor aanpassing van de lijst

1. De Raad herinnert eraan dat de initiële procedure voor aanpassing van de lijst erin voorzagt dat jaarlijks wordt nagegaan of de lijst moet worden aangevuld en dat om de twee jaar wordt geëvalueerd of die lijst inhoudelijk moet worden bijgewerkt.

Ter wille van de rechtszekerheid en de stabiliteit van de lijst heeft de Raad via de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98 quinquies van 23 mei 2017 artikel 4 van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98 aangepast, die de procedure voor aanpassing van de lijst vastlegt met het oog op een evaluatie om de twee jaar, in de even jaren. De Raad heeft immers vastgesteld dat de ecologische beleidsontwikkelingen en nieuwe ecologische inzichten enige tijd vergen vooraleer die ingeburgerd raken en bijgevolg dienen te worden bekrachtigd alvorens te worden ingeschreven op de lijst.

Door die nieuwe periodiciteit zal met de eventueel aangepaste lijst rekening kunnen worden gehouden tijdens de tweejaarlijkse sectorale onderhandelingscycli.

Die evaluatie kan gebeuren op basis van concrete voortellen die moeten voldoen aan een aantal doelstellingen, algemene principes en criteria die de Raad heeft vastgelegd in zijn advies nr. 2.033.

2. De Raad heeft begin 2018 de nieuwe lijst voor het eerst geëvalueerd, rekening houdend met de voornoemde procedure. Hij heeft kunnen vaststellen dat via de nieuwe procedure tegemoet kan worden gekomen aan de bezorgdheid van de Raad qua rechtszekerheid en stabiliteit van de lijst.

B. Eigenlijke evaluatie van de nieuwe lijst

1. De Raad herinnert eraan dat hij ingevolge zijn bovengenoemd advies nr. 2.029 is overgegaan tot een drastische vereenvoudiging van de lijst, wat geleid heeft tot een (bij de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98 quinquies van 23 mei 2017 gevoegde) lijst die duidelijk, transparant en makkelijk toepasbaar moet zijn en waarmee alle betrokken partijen makkelijk moeten kunnen bepalen welke ecologische producten en diensten met ecocheques kunnen worden aangekocht.

In zijn advies nr. 2.033 van 23 mei 2017 herhaalt hij de doelstellingen, algemene principes en criteria die aan de basis liggen van de bespreking van de lijst, onder meer het in aanmerking nemen van de nieuwe geloofwaardige en betrouwbare ecologische inzichten en de bruikbaarheid van het stelsel van de ecocheques in het veld.

2. De Raad heeft de weinige aanvragen voor toevoeging aan de lijst die hij sinds de inwerkingtreding op 1 juni 2017 van de lijst heeft ontvangen, aandachtig onderzocht. Zo heeft hij kunnen vaststellen dat het in werkelijkheid voornamelijk om interpretatievragen gaat, wat erop wijst dat bepaalde groepen van producten verder verduidelijkt moeten worden voor de handelaars en de begunstigden van ecocheques.

De Raad heeft dus kunnen vaststellen dat de nieuwe lijst echt veel duidelijker is en bijgevolg veel minder vragen doet rijzen dan de vorige.

C. Toekomstige evaluaties van de nieuwe lijst

De Raad bevestigt opnieuw, zoals hij onderstreept in zijn voornoemd advies nr. 2.033, dat de hem bezorgde voorstellen voor aanpassingen aan de lijst van producten en diensten die met ecocheques kunnen worden aangekocht, moeten voldoen aan de criteria die hij in dat advies definieert.

Bovendien wijst hij in datzelfde advies al op zijn intentie om de lopende ecologische ontwikkelingen te onderzoeken voor zover ze het voorwerp hebben uitgemaakt van overduidelijke criteria of een systeem voor betrouwe certificering of labelling, die voldoen aan de voorwaarden die hij heeft vastgelegd in zijn advies nr. 1.928 van 24 maart 2015. Tot slot vindt de Raad dat een aantal nieuwe ecologische trends aan dezelfde principes getoetst moeten worden en dat er dus relevante, geloofwaardige en betrouwbare ecologische criteria voor moeten worden opgesteld, alvorens ze in aanmerking komen voor de lijst. De Raad verzoekt bijgevolg de bevoegde overheden om zulke criteria op te stellen en daartoe de geschikte wettelijke of regelgevende bepalingen aan te nemen.

De Raad bevestigt die criteria en principes met het oog op zijn toekomstige evaluaties.

III. DE INACHTNEMING OP HET TERREIN VAN DE LIJST MET PRODUCTEN EN DIENSTEN DIE MET ECOCHEQUES AANGEKOCHT KUNNEN WORDEN

A. Beter begrip van de lijst - Informatiecampagne

1. In zijn advies nr. 2.029 wijst de Raad erop dat correcte informatie moet worden verschaft over de inhoud en de draagwijdte van de nieuwe lijst, zowel aan de handelaars van het aanvaardingsnetwerk als aan de begunstigden van ecocheques.
2. De Raad stelt met tevredenheid vast dat de uitgevers ingevolge dat advies op een pedagogische manier zijn overgegaan tot informatiecampagnes voor de klanten (werkgevers), de handelaars en de begunstigden.

Zo werden 88 000 newsletters en 175 000 mailings naar de klanten verstuurd, met daarin informatie over de mogelijkheden van de nieuwe lijst, als ook een nieuwe "gids voor de werknemers".

Er werden ook newsletters en mailings naar de handelaars verstuurd, die bovendien een affiche konden downloaden om in de rekken van de winkels aan te brengen. Daarnaast werd in het kader van het weekend van de klant een gemeenschappelijke actie met COMEOS, UCM en UNIZO op het getouw gezet.

De begunstigden van ecocheques hebben eveneens newsletters en mailings en een nieuwe gebruikersgids ontvangen. Daarnaast werden acties gevoerd rond thema's als het begin van het nieuwe schooljaar en de eindejaarsfeesten. Aangezien die acties veel succes hebben geogen, schuiven de uitgevers er 3 of 4 naar voren voor 2018.

Bovendien hebben de uitgevers een specifieke website (<http://myecocheque.be>) ter beschikking gesteld, die gemeenschappelijke en bijgewerkte informatie bevat over de producten en diensten die met ecocheques aangekocht kunnen worden. Hij verwijst naar de zoekmotor eigen aan elke uitgever. Die website zal evolueren, zodat de zoekmotor voor meer duidelijkheid zorgt, en dat tot op productniveau. Bovendien zullen er didactische tools, zoals filmpjes, online worden gezet voor het personeel van het aanvaardingsnetwerk.

3. De Raad vraagt om verder te informeren en om er ook op te blijven wijzen dat het voor alle betrokken partijen relevant is om over te schakelen van papieren naar elektronische ecocheques.

B. Sensibilisering wat betreft de lijst op het terrein

1. In zijn voornoemd advies nr. 2.029 steunt de Raad de aanpak en de demarche van de uitgevers wat betreft de invoering van een vorm van aangepaste sensibilisering van de handelaars en indien nodig verificaties op het terrein. Hij wijst in dat verband op de garanties die geboden moeten worden en al aan bod zijn gekomen in zijn advies nr. 1.758 van 21 december 2010 (voorafgaande aankondiging van de bezoeken, bezoeken door een onafhankelijk orgaan, kost van de bezoeken niet door te rekenen aan de werkgevers of de handelaars).
2. De Raad heeft van VIA een concreet voorstel gekregen om de handelaars te sensibiliseren.
 - a. De Raad heeft kennis genomen van het tijdschema voor die sensibilisering. Zo is in januari 2018 een nieuwe communicatiecampagne van start gegaan (zie ook punt A hierboven).

Met het oog op de garantie waarom de Raad vraagt in zijn voornoemd advies nr. 2.029, namelijk een voorafgaandelijke aankondiging van de bezoeken tijdens de sensibiliseringscampagne samen met uitleg over de producten en diensten op de lijst, stelt de Raad vast dat de uitgevers in het volgende hebben voorzien:

- Op 1 maart 2018 stuurt het onafhankelijke orgaan een brief aan de handelaars op wie de sensibilisering betrekking heeft (naar de hoofdzetels voor de grootwinkelbedrijven en naar de verkooppunten voor de detailhandel);
- Op 5 maart 2018 stuurt elke uitgever een e-mail aan de handelaars-leden (aan alle verkooppunten), met informatie over de lijst van producten en diensten die met ecocheques aangekocht kunnen worden en waaruit "rayonstoppers" gedownload kunnen worden om de producten aan te duiden die met ecocheques aangekocht kunnen worden;
- Op 5 maart 2018 stuurt elke uitgever een e-mail met informatie over de lijst naar de werknemers die ecocheques krijgen.

Vervolgens zal een onafhankelijk orgaan twee sensibiliserings- en verificatiecampagnes op het terrein houden, de eerste half maart 2018 (van 19 maart tot 31 maart 2018) en de tweede eind april 2018 (van 30 april tot 11 mei 2018). De eerste campagne zal 15 dagen duren en gevolgd worden door 15 dagen informatie aan de handelaars bij wie moeilijkheden met de toepassing van de lijst zouden worden vastgesteld. De tweede sensibiliserings- en verificatiecampagne bij diezelfde handelaars zou 15 dagen duren, waarna een rapport wordt voorbereid dat het onafhankelijk orgaan rechtstreeks zal doorsturen (en voorstellen) aan de Raad binnen de 15 dagen na het einde van de tweede sensibiliseringscampagne, d.i. begin juni 2018.

- b. Wat de opzet van de sensibilisering betreft, stelt de Raad vast dat het onafhankelijke orgaan een representatief staal van 300 handelaars die papieren en elektronische ecocheques aanvaarden, zal selecteren, doorheen het hele gamma aan zelfstandige distributeurs, gespecialiseerde ketens en handelszaken. Het onafhankelijke orgaan zal de verkooppunten kiezen en waarborgt daarbij dat elk segment voldoende representatief is.

De uitgevers hebben aan de Raad laten weten dat de sensibilisering in de vorm van een mystery shopping zal verlopen. Er zal daarbij een onderscheid worden gemaakt tussen aankopen met papieren ecocheques en aankopen met elektronische ecocheques. Tijdens het onderzoek van de resultaten zal ook gekeken worden naar het verschil in aankoopgedrag, ook afhankelijk van het soort gebruikte ecocheques.

3. De Raad stelt bovendien vast dat de uitgevers tools ontwikkelen voor de identificatie van producten en diensten die met ecocheques aangekocht kunnen worden. Zo hebben de uitgevers een aantal goede praktijken van handelaars naar voren geschoven wat betreft referentie en controle (bepaalde producten van de lijst in de verf zetten, betere zichtbaarheid in de winkel door het aanbrengen van pictogrammen of op hun website of invoering van commerciële acties, zoals promo-acties, aankondigingen in de winkel enz.).

Bovendien wordt de samenwerking voortgezet tussen de uitgevers en sommige handelaars wat de opleiding van hun personeel in de winkel en aan de kassa betreft met het oog op eenvoudigere kassaverrichtingen en een goede identificatie van de producten die met ecocheques aangekocht kunnen worden. Die goede praktijken zullen aan andere handelaars worden voorgesteld.

IV. DE VOLLEDIGE EN DEFINITIEVE OVERGANG NAAR ELEKTRONISCHE ECOCHEQUES

A. Voorwaarden vooraf

De Raad herinnert eraan dat hij sinds 2015 samen met de uitgevers en VIA werkt aan een geleidelijke digitalisering van de ecocheques en een verbetering van dat systeem, met behoud van het ecologische karakter ervan. Zo is hij in zijn advies nr. 1.926 van 24 februari 2015 van oordeel dat de volledige en definitieve overgang naar elektronische ecocheques absoluut aan een aantal voorwaarden moet voldoen (stabiliteit van het stelsel, aantrekkelijke kosten voor alle betrokken partijen, onomkeerbaarheid, oplossingen voor diverse technische punten en overdraagbaarheid van de kaart met elektronische ecocheques).

In zijn voornoemd advies nr. 2.029 gaat de Raad over tot de in zijn bovengenoemd advies nr. 1.926 aangekondigde evaluatie en monitoring. Hij heeft de overgang naar elektronische ecocheques sindsdien permanent gemonitord. In dit advies wil hij het stelsel van elektronische ecocheques opnieuw evalueren.

De Raad wijst erop dat die evaluatie uitsluitend mag gebeuren op basis van objectieve en actuele gegevens. Die werden bezorgd door de uitgevers.

B. Evaluatie van het stelsel van elektronische ecocheques

1. Vastgestelde ontwikkelingen

- a. De Raad herinnert eraan dat, rekening houdend met de procedure tot erkenning van de uitgevers van elektronische ecocheques, die elektronische ecocheques daadwerkelijk worden uitgegeven sinds 1 maart 2016.
- b. Gelet op de elementen waarover hij beschikt (cijfers en feitelijke gegevens van de uitgevers, hoorzittingen van de uitgevers en VIA enz.) heeft de Raad een aantal vaststellingen kunnen formuleren over de tenuitvoerlegging van het stelsel van elektronische ecocheques.

Ze hebben uitgevers de Raad ervan in kennis gesteld dat het globale uitgiftevolume ecocheques tussen 2016 en 2017 met 4,8 % is gestegen, terwijl het uitgiftevolume elektronische ecocheques met 74,5 % is toegenomen. In 2017 werd gemiddeld 40 % van de ecocheques in elektronische vorm uitgegeven, tegenover gemiddeld 24 % in 2016. Het uitgiftevolume elektronische ecocheques bedroeg zelfs 45 % in oktober 2017 en 57 % in december 2017. In vergelijking met 2016 is het aantal begunstigden van elektronische ecocheques quasi verdubbeld in 2017, terwijl het aantal klanten (werkgevers) meer dan verdubbeld is en voornamelijk kleine bedrijven zijn. Het aanvaardingsnetwerk is met 43,8 % gestegen in 2017. De Raad werd er bovendien van in kennis gesteld dat de uitgevers verder besprekingen houden om het aanvaardingsnetwerk nog uit te breiden.

- c. De Raad stelt vast dat het gebruik van elektronische ecocheques er voortdurend en positief op vooruitgaat sinds de invoering ervan, zowel wat betreft het aanvaardingsnetwerk, als wat betreft het aantal klanten (werkgevers) en begunstigden (werknemers), ondanks het gebrek aan duidelijkheid over het voortbestaan van het stelsel van ecocheques dat de markt in 2017 kreeg, alsook het gebrek aan een bindend regelgevend kader (zie punt C.) voor de volledige en definitieve overgang naar elektronische ecocheques. De Raad wijst erop dat die onzekerheden het proces omtrent de overgang naar elektronische ecocheques vertraagd hebben. De Raad stelt ook vast dat de ecocheques, hoewel ze maar één of twee keer per jaar worden uitgegeven en dus minder vaak dan de maaltijdcheques krachtiger en sneller naar elektronische ecocheques evolueren dan bij de veralgemening van de elektronische maaltijdcheques het geval was.

2. Vaststellingen omtrent de naleving van de voorwaarden voor een volledige en definitieve overgang naar elektronische ecocheques

De Raad herinnert eraan dat hij in zijn advies nr. 1.926 van 24 februari 2015 van oordeel is dat de volledige en definitieve overgang naar elektronische ecocheques absoluut aan een aantal voorwaarden moet voldoen. In zijn voornoemd advies nr. 2.029 is de Raad nagegaan of die voorwaarden daadwerkelijk vervuld zijn. Hij wenst opnieuw een dergelijke oefening te houden.

a. Stabiliteit van het systeem

De Raad wijst erop dat hij er zich toe verbindt om, naast juridische stabiliteit die met name geconcretiseerd zou moeten worden in een regelgevend kader met het oog op de volledige en definitieve overgang naar elektronische ecocheques, de stabiliteit van de lijst van producten en diensten die met ecocheques aangekocht kunnen worden, te waarborgen, alsook te garanderen dat de lijst in acht wordt genomen op het terrein. Daartoe heeft hij op 23 mei 2017 de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 98 quinquies aangenomen, waarbij een drastisch vereenvoudigde lijst is gevoegd (zie punt II. hierboven).

b. Kosten

- 1) De Raad herinnert eraan dat hij er in zijn voornoemd advies nr. 1.926 op aandringt dat de kosten zeer aantrekkelijk zouden zijn, zowel voor de handelaars en de werkgevers als voor de werknemers.

In zijn bovengenoemd advies nr. 2.029 stelt de Raad vast dat elk van de uitgevers zich ertoe verbindt de kosten voor de handelaars en werkgevers beduidend te verminderen en dit in samenhang met de volledige en definitieve overgang naar elektronische ecocheques.

- 2) De Raad stelt met tevredenheid vast dat de uitgevers hun verbintenis bevestigen om de kosten te drukken en om daarmee in 2018 door te gaan teneinde te komen tot een kostenvermindering tegen 1 januari 2019, dat ook de datum voor de veralgemening van de elektronische ecocheques zou kunnen zijn (zie punt IV.3.b. hierna).

c. Omkeerbaarheid

De Raad wijst erop dat, ter wille van een grotere rechtszekerheid en de haalbaarheid en met het oog op administratieve vereenvoudiging, op termijn alleen het stelsel van de elektronische ecocheques mag blijven bestaan.

Wat de nagestreefde administratieve vereenvoudiging betreft, wijst de Raad erop dat hij in zijn advies nr. 2.029 van 24 maart 2017 op 31 december 2016 bijgewerkte gegevens van de DAV vermeldt.

Die bijwerking levert de volgende resultaten op:

DAV: Overzicht administratieve lasten per doelgroep

Administratieve lasten	0-situatie (31/12/2014)	1-situatie (31/12/2016)	Absolute verandering	Procentuele verandering
Werkgevers	€ 3.526.246	€ 2.914.800	€ -611.446	-17,34%
Werknemers	€ 2.360.324	€ 1.956.369	€ -403.956	-17,11%
Handelaars	€ 41.297.383	€ 32.036.486	€ -9.260.897	-22,42%
Totaal	€ 47.183.954	€ 36.907.655	€ -10.276.299	-21,78%

In de 0-situatie, waarin enkel met papieren ecocheques gewerkt werd, liepen de totale administratieve lasten op tot € 47.183.954 (situatie eind 2014, gemeten in 2015). In de potentiële situatie, waarin er enkel met elektronische ecocheques gewerkt wordt, zouden de totale administratieve lasten kunnen dalen met € 41.372.258, ofwel 87,68% ten opzichte van de 0-situatie.

In de situatie eind 2016, waarin elektronische ecocheques dus zo'n 26% van het totale aantal ecocheques uitmaken, bedragen de totale administratieve lasten € 36.907.655. Dat brengt een lastenvermindering met zich mee van € 10.276.299, ofwel 21,78% ten opzichte van de 0-situatie. Goed voor 24,84% van de totale potentiële besparing¹ (van € 41.372.258).

- Voor de werkgevers lopen de administratieve lasten in de 0-situatie op tot € 3.526.246. In de situatie op 31 december 2016 bedragen de administratieve lasten € 2.914.800. Er doet zich dus een daling voor van € 611.446, ofwel 17,34% ten opzichte van de 0-situatie.
- Voor de werknemers bedragen de administratieve lasten in de 0-situatie € 2.360.324. In de situatie op 31 december 2016 dalen de administratieve lasten met 17,11% of € 403.956 tot € 1.956.369.
- Voor de handelaars lopen de administratieve lasten in de 0-situatie op tot € 41.297.383. In de situatie op 31 december 2016 bedragen de totale administratieve lasten € 32.036.486. De totale administratieve lasten voor handelaars dalen dus met € 9.260.897, ofwel 22,42% ten opzichte van de 0-situatie. Bovendien kan worden vastgesteld dat de verwerkingskosten van de elektronische ecocheques naar een gevoelig lager niveau evolueren dan bij de papieren ecocheques.

d. Technische aspecten

- 1) De Raad herinnert eraan dat hij zich in zijn bovengenoemd advies nr. 2.029 onder andere uitspreekt over het gebruik van één kaart met meerdere portefeuilles. Hij vraagt eveneens dat, rekening houdend met het feit dat ecocheques twee jaar geldig zijn, de uitgevers voortaan drie herinneringen sturen vóór de vervaldag ervan (zes maanden, drie maanden en vervolgens twee weken vóór de vervaldag). De Raad stelt tot slot vast dat er technologische ontwikkelingen aan de gang zijn die het met name mogelijk zullen maken om online aankopen te doen met elektronische ecocheques.

¹ Het gebruik van elektronische ecocheques (ongeveer 26%) loopt niet volledig parallel met de gerealiseerde lastenvermindering (ongeveer 21%). Dat is te wijten aan het feit dat de twee systemen momenteel nog naast elkaar bestaan, en bijgevolg bepaalde administratieve handelingen zowel voor papieren als voor elektronische ecocheques dienen te gebeuren, vooral bij de handelaars.

- 2) De Raad stelt vast dat de uitgevers ingevolge zijn advies nr. 2.029 een proces hebben opgezet waarbij drie keer wordt herinnerd aan de einddatum. Zo stuurt elke uitgever 6 maanden, 3 maanden en 10 dagen vóór de vervaldag een herinnering aan de betrokken begunstigde.

Wat de technologische ontwikkelingen betreft, merkt de Raad met tevredenheid op dat de kaart met meerdere portefeuilles is ingevoerd en dat VIA tracht om de onlinebetalingen mogelijk maken tegen het nieuwe schooljaar 2018, waardoor tickets voor het openbaar vervoer betaald kunnen worden (met uitzondering van de abonnementen voor het woon-werkverkeer). Dat soort betalingen zou vanaf juni 2018 mogelijk moeten zijn voor andere producten op de lijst, zoals elektronische huishoudtoestellen. De Raad stelt vast dat de voltooiing van dat project de taak van alle betrokken actoren, waaronder de distributeurs, zal vergemakkelijken, maar dat het om een project van lange adem gaat omdat er geen unieke onlinebetaalstandaard bestaat.

e. Overdraagbaarheid

De Raad stelt vast dat de uitgevers van elektronische ecocheques via het koninklijk besluit van 16 december 2015 tot invoering van de elektronische ecocheques en tot vaststelling van de erkenningsvoorwaarden en erkenningsprocedure voor uitgevers ervan, de toelating krijgen om het rijksregisternummer te gebruiken, waardoor de begunstigden van elektronische ecocheques eenduidig kunnen worden geïdentificeerd en waardoor wordt bijgedragen aan een oplossing voor het vraagstuk van de overdraagbaarheid.

C. Eigenlijke evaluatie

1. Volledige en definitieve overgang naar elektronische ecocheques

De Raad is in zijn bovengenoemd advies nr. 2.029 van oordeel dat de vooropgestelde garanties voor een volledige en definitieve overgang naar elektronische ecocheques geboden zijn, voornamelijk door de uitgevers. Bijgevolg vraagt hij in dat advies om alles in het werk te stellen om die overgang vlot te laten verlopen. Hij stelt evenwel vast dat het regelgevend kader voor die overgang tot nu toe niet werd aangenomen.

De Raad wijst in dat verband op het risico van een “glazen plafond”, want bij gebrek aan een bindend regelgevend kader dreigt een resterend aantal werkgevers wel eens niet vrijwillig over te gaan op elektronische ecocheques.

Zowel de Raad als de uitgevers willen verder de richting uitgaan van een volledige en definitieve overgang naar elektronische ecocheques en hun respectieve acties voortzetten om alle stakeholders te overtuigen van de noodzaak en opportuniteit van die overgang naar elektronische cheques.

2. Datum van de volledige en definitieve overgang naar elektronische ecocheques en opgebruiken van de laatste papieren ecocheques

- a. Rekening houdend met de geldigheidsduur van de (papieren en elektronische) ecocheques, die vastgelegd is op twee jaar, vraagt de Raad in zijn voornoemd advies nr. 2.029 dat de volledige en definitieve overgang naar elektronische ecocheques er komt op 1 januari 2018. Hij overweegt bovendien een overgangperiode zodat de laatste papieren ecocheques binnen een redelijke termijn kunnen worden opgebruikt en om te vermijden dat papieren en elektronische ecocheques al te lang naast elkaar bestaan.
- b. De Raad wijst erop dat de volledige en definitieve overgang van papieren naar elektronische ecocheques redelijkerwijs niet kon plaatshebben op 1 januari 2018 omwille van de onzekerheden die in 2017 de boventoon voerden. De uitgevers en sociale partners willen de digitalisering in 2018 voortzetten. Volgens hen levert het behoud van een dubbele papieren en elektronische stroom een economische kost op en zorgt het met name voor de handelaars voor meer complexiteit, o.a. op administratief vlak. Zo vermeldt de Raad in zijn rapport nr. 108 van 24 oktober 2017 in het luik “Maatschappelijke uitdagingen - Administratieve vereenvoudiging” van het Interprofessioneel Akkoord 2017-2018 al de volledige en definitieve overgang naar elektronische ecocheques als element van administratieve vereenvoudiging.
- c. De Raad stelt vast dat, rekening houdend met hoe de overgang van papieren naar elektronische ecocheques verloopt, dat proces tegen 1 januari 2019 voltooid zou moeten zijn, maar dat daartoe het voormelde probleem van het “glazen plafond” opgelost zou moeten worden. Die volledige en definitieve overgang naar elektronische ecocheques zou overigens de kosten moeten doen dalen (zie punt IV. B. 2. b. hierboven).

- d. Aangezien elektronische ecocheques twee jaar geldig zijn en om te vermijden dat beide systemen (papier en elektronisch) al te lang naast elkaar bestaan, vraagt de Raad in zijn voornoemd advies nr. 2.029 om een uiterste geldigheidsdatum voor de laatste uitgegeven papieren ecocheques, waardoor de geldigheidsduur van de laatste uitgifte van papieren ecocheques verkort wordt (in zijn voorstel zou die beperkt worden tot 18 maanden en dus ten laatste tot 30 juni 2020). De Raad herinnert eraan dat daarvoor een aanpassing aan de regelgeving nodig is en dat het koninklijk besluit ten laatste in juni 2018 wordt aangenomen. De Raad verzoekt ten gepasten tijde om advies te worden gevraagd over dat ontwerp van koninklijk besluit.

D. Monitoring en follow-up van de volledige en definitieve overgang naar elektronische ecocheques

De Raad blijft bij zijn in advies nr. 2.029 geformuleerde verbintenis om de volledige en definitieve overgang naar elektronische ecocheques permanent te monitoren en op te volgen.
